

L'educació afectiva i sexual: una matèria per a tota la vida

Què s'explica a les classes de sexualitat que s'imparteix en alguns instituts? NacióDigital assisteix a un taller a adolescents on es desmunten mites i es resolen dubtes dels joves

Anna Sala, tallerista del CJAS, fent un taller d'educació afectiva i sexual a l'Escola Aloma | Marina León González

Sexe, orgasme, nuesa, penis, vagina, malalties, atracció, ejaculació, fel·lació o amor, però només de vegades, són les primeres paraules que diuen els alumnes de 4t d'ESO de l'Escola Aloma després de dir el seu nom. **Anna Sala**, tallerista afectivosexual del **Centre Jove d'Atenció a les Sexualitats (CJAS)**, es planta davant d'un grup d'adolescents per tractar una matèria massa temps oblidada a l'etapa educativa i que totes les expertes en violències masclistes assenyalen com la base. L'objectiu és **trencar mites i estereotips** per acabar amb les relacions tòxiques, caldo de cultiu de les violències sexuals. No es fan a tots els centres i les educadores que imparteixen aquestes classes defensen que disposar d'informació clara és cabdal per als joves.

Sala ha anat apuntant a la pissarra totes les paraules que els alumnes han anat dient, una una rere l'altra. El primer que fa ella és subratllar la paraula "identitat" tot assenyalant que ningú ha dit les sigles **LGTBQIA+**. Amb la definició i les diferències entre **sex** i **gènere**, l'expressió de gènere i els models de feminitat comença la xerrada, tot dient que hem de trencar els esquemes. Els alumnes se l'escolten i no participen fins que es parla dels **MEC** (mètodes anticonceptius), una qüestió sobre la qual reproduïen alguns mites, com ara que "podem morir de SIDA, gonorrea o sífilis". L'educadora escriu i subratlla amb guix blanc la paraula **MITES** -així, en majúscula- i desmenteix la mort tot **diferenciant el que és VIH del que és SIDA**.

La comunicació quan compartim el sexe amb altres persones, els avisa la tallerista, és molt important i ho comproven dibuixant després d'aprendre que la **masturbació** o **l'autoconeixement** són fonamentals per comunicar. No podem dir allò que no sabem. Els adolescents fan grups i en un ninot fet amb retolador encerclen on els agrada que els toquin i fan una creu on no. Les frases "quina vergonya" o "a mi la panxa no m'agrada que me la toquin" es repeteixen entre el xivarri.

La panxa, les aixelles o els peus, són els protagonistes del "no" i l'educadora del CJAS els pregunta si és fàcil comunicar el mateix en un context íntim. Ara, el "no" torna a aparèixer i és el moment de parlar de consentiment. "**Si s'insisteix no és consentiment**" i "si no diu ni sí ni no, no és consentiment" explica Sala. Es reproduïx al projector el vídeo amb més de 5 milions de reproduccions a YouTube, però que cap alumne ha vist abans, que compara el consentiment durant el sexe amb oferir una tassa de te.

Comprovacions científiques, virginitat i altres mites

"Quan comences a *liar-te* amb algú has d'arribar fins al final", afirma Sala. I els alumnes s'han de posicionar: cap a la dreta els que consideren que sí, cap a l'esquerra els que consideren que no. Tots se situen en el no. Un dels nois diu que "pots voler només *liar-te* i no arribar a més" i Sala els pregunta **què vol dir per a ells "el final"**. Alguns diuen sexe, d'altres masturbar-se mútuament i d'altres expliquen que el final és el que cadascú vulgui. Ara la pregunta és què és el sexe, i la **penetració** es converteix en la protagonista de l'aula.

Una alumna agafa un DIU. Foto: Marina León González

Durant la primera relació sexual amb penetració, és normal que les noies sentin dolor, explica l'educadora. "Perquè s'ha d'obrir" o "perquè es trenca la *telita* -referint-se a l'himen-" són algunes de les respostes. Apareix, de nou, un altre mite de la sessió: **la virginitat**. La tallerista explica que una cosa que no es té no es pot perdre, parla de les diversitats d'himen que existeixen i comenta que la primera relació sexual amb penetració no té per què fer mal.

"Està biològicament comprovat" o que "els nois només tenen en compte el seu plaer" són algunes de les respostes de diverses noies quan Sala planteja si és cert o no que els nois experimenten més plaer durant una relació sexual que les noies. La tallerista adverteix que totes aquestes afirmacions tenen a veure amb el nostre imaginari i si passa és per **desconeixement**.

La pornografia en aquest tipus d'imaginari té el seu paper i, tot i que Sala comenta que generalment saben que es tracta de ficció, "**es nota la presència de la pornografia hegemònica**, la que és de fàcil accés", sobretot amb "les pressions que tenen al voltant de les relacions sexuals, com han de ser o com se suposa que haurien de ser".

Com més aviat millor

Si pensem en un taller sobre educació afectiva i sexual a un institut, la primera imatge que se'ns ve al cap és un condó i un penis de plàstic. Des del CJAS, la teoria, i també la pràctica, són molt diferents. S'explica el condó extern, és clar, però també l'intern, el que es col·loca dins la vagina i, en comptes de portar un penis de plàstic, l'Anna Sala porta una **vagina de tela**.

A més, el vocabulari és molt important i parlar de riscos quan es parla de mètodes anticonceptius, alerten des del CJAS, només porta els adolescents a carregar amb més **pors i culpes**. Sala no parla de riscos i parla de **perill d'embaràs** quan continua explicant mètodes anticonceptius com les píndoles, el DIU, l'anella o l'implant subdèrmic. "Ho enfoquen tot en riscos, es nota que sempre se'ls ha parlat des d'aquesta perspectiva, i al final tenen molta por. La majoria de preguntes que fan són per desconeixement", explica.

Anna Sala, del CJAS, ensenya com posar-se un condó intern. Foto: Marina León González

Els MEC són la cloenda del taller, però una noia veu la copa menstrual a la capsa d'on Sala ha anat traient cadascun dels mètodes anticonceptius i pregunta com es col·loca. Una targeta del CJAS passa per cada taula de l'aula i són moltes les noies que arrenquen un tros de la seva llibreta per apuntar-se el número. Aquest, és un clar indicador de l'ajuda que suposen aquest tipus de xerrades per als adolescents, que no sempre es fan a tots els centres i de la mateixa manera.

Segons l'educadora del CJAS, les escoles concertades no estan obligades a fer aquest tipus de xerrades i el projecte *Coeduca't* per ajudar als centres educatius a potenciar i visibilitzar l'educació afectiva i sexual **no s'aplica a la majoria dels centres públics**, on sí és obligatori. "Amb la teoria no n'hi ha prou i els recursos que es destinen a integrar realment aquesta educació sexual i afectiva són molt pocs en comparació als que haurien de dedicar si entenguéssim que la sexualitat és una dimensió més de la nostra vida", es queixa Sala, i demana que l'acompanyament de la mà del projecte *Coeduca't* a les escoles creixi.

Des del CJAS defensen que la informació no comporta cap perill i insisteixen en el fet que la **sexualitat ens acompanya al llarg de tota la nostra vida**. I la nostra vida, no comença als instituts quan arriba la pubertat o la menstruació, sinó que ho fa des del moment en què naixem.